राधानुराधा तु मैत्री ज्येष्ठैन्द्री मूल आस्रपः । पूर्वाषाढा तु सोत्तरा स्याद्वैश्वी श्रवणः पुनः ॥ ११३
हरिदेवः श्रविष्ठा तु धनिष्ठा वसुदेवता । वारुणी तु शतभिषगजाहिर्बुध्नदेवताः ॥ ११४
पूर्वोत्तरा भाद्रपदा द्वय्यः प्रोष्ठपदाश्च ताः । रेवती तु पौष्णं दाक्षायण्यः सर्वाः शशिप्रियाः ॥ ११५
राशीनामुदयो लग्नं मेषप्रभृतयस्तु ते । आरो वक्रो लोहिताङ्गो मङ्गलोऽङ्गारकः कुजः[1] ॥ ११६
आषाढाभूर्नवार्चिश्च बुधः सौम्यः प्रहर्षुलः । ज्ञः पञ्चार्चिः श्रविष्ठाभूः श्यामाङ्गो रोहिणीसुतः॥ ११७
बृहस्पतिः सुराचार्यो जीवश्चित्रशिखण्डिजः । वाचस्पतिर्द्वादशार्चिर्धिषणः फाल्गुनीभवः ॥ ११८
गीर्बृहत्योः पति[2]रुतथ्यानुजाङ्गिरसौ गुरुः । शुक्रो मघाभवः काव्य उशना भार्गवः कविः ॥ ११९
षोडशार्चिर्दैत्यगुरुर्धिष्ण्यः शनैश्चरः शनिः । छायासुतोऽसितः सौरिः[3] सप्तार्चो रेवतीभवः॥ १२०
मन्दः क्रोडो नीलवासाः स्वर्भाणुस्तु विधुंतुदः । तमो राहुः सैंहिकेयो भरणीभूरथाहिकः ॥ १२१
अश्लेषाभूः शिखी केतुर्ध्रुवस्तूत्तानपादजः । अगस्त्योऽगस्तिः पीताब्धिर्वातापिद्विड्घटोद्भवः ॥ १२२
मैत्रावरुणिराग्नेय और्वशेयाग्निमारुतौ । लोपामुद्रा तु तद्भार्या कौषीतकी वरप्रदा ॥ १२३
मरीचिप्रमुखाः सप्तर्षयश्चित्रशिखण्डिनः । पुष्पदन्तौ पुष्पवन्तावेकोक्त्या शशिभास्करौ ॥ १२४
राहुग्रासोऽर्केन्द्वोर्ग्रह उपराग उपप्लवः । उपलिङ्गं त्वरिष्टं स्यादुपसर्ग उपद्रवः ॥ १२५
अजन्यमीतिरुत्पातो वह्न्युत्पात उपाहितः । स्यात्कालः समयो दिष्टानेहसौ सर्वमूषकः ॥ १२६
कालो द्विविधोऽवसर्पिण्युत्सर्पिणीविभेदतः । सागरकोटिकोटीनां विंशत्या स समाप्यते ॥ १२७

अवसर्पिण्यां षडरा उत्सर्पिण्यां त एव विपरीताः ।
एवं द्वादशभिररैर्विवर्तते कालचक्रमिदम् ॥ १२८

तत्रैकान्तसुषमारश्चतस्रः कोटिकोटयः । सागराणां सुषमा तु तिस्रस्तूत्कोटिकोटयः ॥ १२९
सुषमदुःषमा ते द्वे दुःषमसुषमा पुनः । सैका सहस्रैर्वर्षाणां द्विचत्वारिंशतोनिता ॥ १३०

अथ दुःषमैकविंशतिरब्दसहस्राणि तावती तु स्यात् ।
एकान्तदुःषमापि ह्येतत्संख्याः परेऽपि विपरीताः ॥ १३१

प्रथमेऽरत्रये मर्त्यास्त्रिद्व्येकपल्यजीविताः । त्रिद्व्येकगव्यूत्युच्छ्रायास्त्रिद्व्येकदिनभोजनाः ॥ १३२
कल्पद्रुफलसंतुष्टाश्चतुर्थे त्वरके नराः । पूर्वकोट्यायुषः पञ्चधनुःशतसमुच्छ्रयाः ॥ १३३
पञ्चमे तु वर्षशतायुषः सप्तकरोच्छ्रयाः । षष्ठे पुनः षोडशाब्दायुषो हस्तसमुच्छ्रयाः ॥ १३४
एकान्तदुःखप्रचिता उत्सर्पिण्यामपीदृशाः । पश्चानुपूर्व्या[5] विज्ञेया अरेषु किल षट्स्वपि ॥ १३५
अष्टादश निमेषास्तु काष्ठा काष्ठाद्वयं लवः । कला तैः पञ्चदशभिर्लेशस्तद्द्वितयेन च ॥ १३६
क्षणस्तैः पञ्चदशभिः क्षणैः षड्भिस्तु नाडिका । सा धारिका च घटिका मुहूर्तस्तद्द्वयेन च ॥ १३७
त्रिंशता तैरहोरात्रस्तत्राहर्दिवसो दिनम् । दिवं द्युर्वासरो घस्रः प्रभातं स्यादहर्मुखम् ॥ १३८
व्युष्टं विभातं प्रत्यूषं कल्यप्रत्युषसी उषः । काल्यं मध्याह्नस्तु दिवामध्यं मध्यंदिनं च सः ॥ १३९
दिनावसानमुत्सूरो विकालसबली अपि । सायं संध्या तु पितृसूस्त्रिसंध्यं तूपवैणवम् ॥ १४०
श्राद्धकालस्तु कुतपोऽष्टमो भागो दिनस्य यः । निशा निशीथिनी रात्रिः शर्वरी क्षणदा क्षपा ॥ १४१
त्रियामा यामिनी[6] भौती तमी तमा विभावरी । रजनी वसतिः श्यामा वासतेयी तमस्विनी ॥ १४२

---

१. यौगिकत्वात् भौमः, माहेयः, धरणीसुतः, इत्यादयः. २. पतिशब्दः प्रत्येकमन्वेति. ३. 'सौरः' अपि. ४. 'पूर्वपदात्' इति णत्वम्. ५. विपरीतक्रमेण इत्यर्थः. ६. यौगिकत्वात् 'यामवती' इत्यपि.

२८

Digitized by Google